

Medlemsblad for Bokklubben Jakt og Fiske

Vakre Øittrings

Nr. 2 februar 2005 • 12. årgang

**Vakre våpen
– svart krutt**

Av Øyvind Flatnes

*Kjære jeger, fisker
og naturelsker!*

2005 – Friluftslivets År

I en undersøkelse sier syv av ti nordmenn at de vil være mer ute i det fri enn de er i dag. Det viser at nordmenn flest ønsker et aktivt utendørsliv, og at friluftsliv fremdeles kan sies å være en del av vår nasjonale identitet.

Men til tross for dette er dessverre altfor mange av den oppvoksende slekt for lite ute i naturen. For å forsøke å gjøre noe med dette er *Friluftslivets År 2005* blitt lansert. Hovedmålsetningen med tiltaket er å gi barn og unge mer lyst til å drive friluftsliv, gjennom et bredt samarbeid friluftsforskningsorganisasjonene imellom.

Friluftslivets År ble offisielt åpnet av Dronning Sonja den 8. januar i år ved Semsvannet i Asker, sammen med bl.a. miljøvernminister Knut Arild Hareide. Friluftslivets Fellesorganisasjon (FRIFO) har ansvaret for gjennomføringen av alle aktivitetene gjennom resten av året.

Norges Jeger og Fiskerforbund er en av flere organisasjoner under FRIFO som skal være med på å mobilisere de unge til et mer aktivt uteliv. Vi håper de berørte organisasjonene, etater, samarbeidspartnere og sponsorer lykkes med sitt arbeid og bidrar til å få barn og unge mer ut i skog og mark.

Lykke til!

Med hilsen fra

Morten Brekke

Morten Brekke
bokklubleder

Utgiver: Tun Media AS,
telefon 21 31 44 00. Postadresse:
Postboks 9408 Grønland, 0135 Oslo.
Web-adresse: <http://www.bokklubbenjaktogfiske.no>
Redaksjon: Morten Brekke (red.)
og Arne Helgestad.
Formgivning og repro: Eureka Design AS, Kirkenær.
Trykk: Media Øst Arktrykk.
Forsidebilde: Hilde Velde

Medlemsservice: Siri-Anne Furulund
e-post: siri.furulund@tunmedia.no

Kontortid medlemsservice:
kl. 09.00 – 15.00
Tlf. 21 31 44 40

BOKKLUBBEN
JAKT & FISKE

VAKRE VÅPEN – SVART KRUTT

svartkruttvåpen i krig,
jakt og konkurranse

Av Øyvind Flatnes

Vi lar oss lett fengsle av gamle skytevåpens skjønnhet. De fleste av oss betrakter helst våpnene som samleobjekter og prydgjenstander, uten å dvele særlig ved deres tekniske funksjon eller hvordan de ble benyttet i praksis. Tanken på avfyrte skudd med de gamle gjenstandene er heller fjern. Men stadig flere hekker samleobjektene ned fra hedersplassen på veggen, sjekker opp om de er i teknisk god stand og tar skjønnhetene i bruk. De mest entusiastiske anskaffer seg i tillegg også nye våpen bygd over gammel lest og benytter svartkruttvåpnene både på jakt og i konkurranse.

Om forfatteren:

Øyvind Flatnes (f. 1978) fra Sveio i Sunnhordaland er utdannet bachelor i kultur- og samfunnsvitenskap fra Universitetet i Bergen med historie og medievitenskap som fag. Våren 2005 er han etter planen ferdig med masteravhandlingen i historie ved UiB. Fagfeltet er middelalderisk militærhistorie. Han er aktiv svartkrutt skytter og er redaktør i medlemsbladet til Norsk Svartkruttunion, "Muskedunderen". Flatnes har skrevet en rekke artikler om svartkrutt skyting og våpenhistorie til forskjellige tidsskrifter og publikasjoner.

”Ja, det er lovlig å jakte med svartkrutt i Norge.”

Markering av 100-års jubileet: **1905–2005**

Det er ikke tilfeldig at denne boka kommer ut i år, 100 år etter at Norge ble en selvstendig nasjon.

Månedens bok kan oppsummeres i to hovedpunkter: For det første gir boka en historisk gjennomgang av den praktiske bruken av kruttvåpen, fra den primitive glattløpede musketten til svartkruttvåpen ladet med metallpatroner. For det andre er boka en «kokebok» i svartkruttskyting for dagens skyttere som skyter med svartkruttvåpen. Boka gir også en kortfattet historisk framstilling av forskjellige våpentyper og modeller, men rene våpensamlere vil nok oppfatte denne boka som noe grunn.

De to hovedpunktene glir lett sammen, for det er mye en moderne svartkrutt-skytter kan lære av erfaringene til skytterne som virket på 1600-, 1700- og 1800-tallet. Og ”svartkruttperioden” var lang; Nitedals Krudtværk produserte svartkruttpatroner helt til slutten på 1950-tallet.

For å slå fast det mange sikkert lurer

på: Ja, det er lovlig å jakte med svartkrutt i Norge. I villtoven står det at prosjektilet skal drives med krutt som drivmiddel, ikke spesifikt hva slags krutt. Men ingen må påstå at gamle munnladere ladet med svartkrutt og rundkuler er bedre enn våre dagers moderne jaktriffler med kikkertsikter og moderne prosjektiler. Jakter man derimot på våpnenes premisser, blir de dødelig effektive. Man kommer nok ikke hjem med like mange kilo kjøtt som en moderne jeger, men etter manges mening blir opplevelsen desto større. Jaktformen setter høye krav til jegeren både som våpenkyndig person og skytter.

Svartkruttpatroner står ikke mye tilbake i effektivitet sammenlignet med moderne patroner, men man må selvfølgelig bruke mye mer krutt. Den store fordelen er at trykket er lavere sammenlignet med røyksvake patroner, men ulempen er at utgangshastigheten er lavere. I jakt sammenheng vil en nok raskt oppdage at det blir vanskelig å gå på storviltjakt (i praksis jakt på rein, hjort og elg) med svartkruttvåpen. Anslagsenergikravene

er for høye for de fleste våpnene vi normalt bruker når vi skyter med svartkrutt.

I jakhistorisk sammenheng kommer vi ikke utenom de store bøffeljaktene på præriene i Nord-Amerika på 1800-tallet. Noen vil nok heller karakterisere denne jakten som slakting, i hvert fall mot slutten av perioden: da ble det ikke jaktet for kjøttets skyld, men for huden.

Det organiserte svartkruttmiljøet i Norge består av tre hovedgrupperinger: svartkrutt-skyttere som skyter konkurranser i regi av Norsk Svartkruttunion (NSU), westernskyttere som skyter i regi av Scandinavian Western Shooters (SWS) og personer med militærhistorisk interesse som gjenskaper gamle militæravdelinger fra Napoleonskrigene eller tidligere på 1700-tallet. Eksempler er Elverumske Skieløber Compagnie, Det Søndenfjeldske Frivillige Musqueteer Corps, Nordenfjeldske Grenader Compagnie, Tordenskiolds Soldater og Christianssand Artillerie Compagnie.

Det er kanskje et paradoks at det kommer en bok om historisk skyting til 100-årsjubileet for unionsoppløsningen, for 1905 står som et eksempel på at politiske revolusjoner kan gjennomføres uten krutt og kuler. Selv om det norske forsvaret i 1905 var så sterkt som det kanskje aldri har vært verken før eller siden, fikk vi selvstendigheten uten at ett skudd ble avfyrt. Siden vi har vært i union med både Danmark og Sverige i den tidsperioden som boka spenner over, er det også en del informasjon om disse lands våpen, som var sterkt representert i Norge under unionene. Det er altså *ikke* tilfeldig at boka kommer ut akkurat i 2005, 100 år etter at Norge ble en selvstendig nasjon.

FRA INNHOLDET:

- Skytevåpnenes tekniske utvikling – fra middelalderen til ca. 1900
- Svartkruttvåpen i krig – fra middelalderen til ca. 1900
- På jakt med svartkruttvåpen – før og nå
- Flint- og perkusjonslåsen
- Lading med fettlapp og rundkule
- Den glattløpede munnladningsmusketten
- Munnladningsrifla
- Munnladningspistolen
- Riflet perkusjonsmuskett og miniékule
- Den norske kammerladeren
- 12 mm Kongsberg Remington rolling block
- Perkusjonsrevolveren
- Skyting med hagle og svartkrutt
- Lading av svartkruttpatroner

- Westernvåpen
- Innskytning og rengjøring
- Støping av kuler og koking av kulefett
- Dagens svartkruttsskytter

Avbest.frist 2. mars 2005

Best.nr. 29400

190 sider. Innbundet.

Format 21 x 27 cm.

Rikt illustrert med fargefotografier og tekniske illustrasjoner

**Medlemspris kr 324,-
(vanlig pris kr 432,-)**

+ porto kr 47,-

Du sparer 25%

**ALF MARTIN BRÅTEN
Hjemmelading av riflepatroner**

Forfatteren Alf Martin Bråten, en nasjonal kapasitet på våpen og rifle-skyting, tar inngående for seg tema-et lading av egne riflepatroner. Gjennom en lettfattelig tekst og et vell av fargebilder får du svar på det meste innen sikkerhet, ladeteknikk, ladeutstyr, standardpatroner, "villkat-ter" og mye, mye mer.
**Best.nr. 26835 Innb. 128 s.
Medlemspris kr 274,- (366,-)
+ porto kr 47,-**

274,-

Forrige måneds bok ...

285,-

**KÅRE VIDAR PEDERSEN OG FRODE LARSEN
Fristelser fra fjord og fjære**

En lekker og artig kokebok med oppskrifter, hvor fjord og fjære er utgangspunktet for råvarene. Her er også de "glemte" råvarene med, slik som skjell, muslinger, tang og tare, akkar, sjøanemoner og kråke-boller, blekksprut, samt "ufisk", i tillegg til skalldyr og mer aksepterte fiskeslag. Forordet er skrevet av "Tore på sporet".
**Best.nr. 29397 Innb. 180 s.
Medlemspris kr 285,- (380,-)
+ porto kr 47,-**

Mel Kriegers anerkjente bok og fiskevideoer:

233,-

**MEL KRIEGER
Kunsten å kaste med flue**

Boka som fluefiskere verden over refererer til! Den tar for seg de ulike kastene steg for steg. Gnistrende godt skrevet. Fotografier av Ben Blackwell.
**Best.nr. 19014 Innb. 125 s.
Medlemspris kr 233,- (311,-)
+ porto kr 47,-**

EN KLASSIKER – KUN FÅ BØKER IGEN PÅ LAGER!

VIDEOER:

Kunsten å kaste med flue - Del I

Mel Krieger viser deg grunnleggende kasteteknikk, enkle og mer avanserte kast som dobbelttrekket og presen-tasjonskastet. Underholdende og lærerikt.

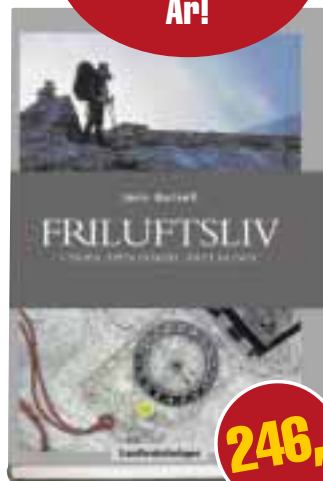
**Best.nr. 3123 60 minutter.
Medlemspris kr 176,- (235,-)
+ porto kr 47,-**

Kunsten å kaste med flue - Del II

Dette er Kriegers oppfølger til Del I. Videoen tar for seg fluekasteteknik-ker for viderekomne. Like spen-nende og informativ som den første videoen i serien.

**Best.nr. 3147 60 minutter.
Medlemspris kr 176,- (235,-)
+ porto kr 47,-**

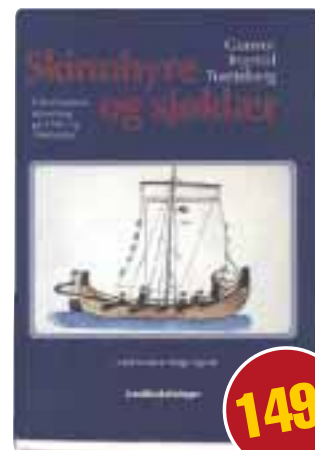
2005 er Friluftslivets År!

246,-

**AV JENS BURSELL
Friluftsliv**

- under åpen himmel året rundt
Dette er den selvfølgelige boka for deg som skal ut på tur og som ønsker å komme trygt hjem igjen. Boka tar for seg alt om planlegging av turen, gjennomføringen i detalj og alle de nødvendige detaljene rundt turliv, opplevelser og utstyrsvalg. Du får også opplysninger om bruk av kart og kompass, GPS, sikkerhet, bruk av kano og kajakk, sykkel, ski og truger. Bruk boka som et oppslagsverk hjemme før turen eller ta boka med på hytta eller i bilen underveis.
**Best.nr. 27726 Innb. 247 s.
Format 17 x 24 cm
Medlemspris kr 246,- (328,-)
+ porto kr 47,-**

149,-

**GUNVOR INGSTAD TRÆTTEBERG
Skinnyr og sjøklær
Fiskerbondens utrustning på 1700- og 1800-tallet.**

Forord av Helge Ingstad!
Dette er en bok for deg som er interessert i kystkultur, skinn og tekstiler, håndverk og tradisjon. Boka omhandler klesskikk og skinn-/tekstilvalg for fiskere og fiskerbønder på 1700- og 1800-tallet i Norge, på Island og på Færøene. Boka er rikt illustrert.
**Best.nr. 23755 Innb. 242 s.
Medlemspris kr 149,- (366,-)
+ porto kr 47,-**

Det er nå du legger grunnlaget for hunden din for resten av året!

MARIANNE RØHME

Apport!

Apport! tar for seg alt fra apportering under praktisk jakt til apportering i lydighetsringen og under jakt- og brukshundprøver. Avstanden mellom en engelsk setter som skal lære seg apportering for jaktprøver til en bordercollie som trener eliteøvelser i lydighet, kan synes stor, men den grunnleggende innlæringen er likevel lik.

Best.nr. 29222 Innb. 120 s.

Medlemspris kr 224,- (298,-)

+ porto kr 47,-

224,-

Landbruksforlagets håndbøker om hunderaser

Denne håndbok-serien er laget for deg som har hund eller tenker å kjøpe hund. Bøkene er en grunnleggende manual for alle ulike hunderaser, med tips om foring og stell, opplæring, trening og noen ord om rasens svakheter. De ulike bøkene vil gi deg verdifull hjelp til å velge den hunderasen som passer deg og din familie. Det vil senere komme flere bøker i serien.

74,-

74,-

Golden retriever

Best.nr. 29133 Hft. 64 s.

Medlemspris kr 74,- (98,-)

+ porto kr 31,-

Labrador retriever

Best.nr. 29141 Hft. 64 s.

Medlemspris kr 74,- (98,-)

+ porto kr 31,-

En annerledes og spennende måte å trene hunden din på

DEREK SCRIMGEOUR

Jobb med gjeterhunden

Derek Scrimgeour er en av Storbritannias fremste gjeterhundførere og -trenere. I denne boka presenterer han sine banebrytende og effektive metoder for trening av gjeterhunder. Dette er den første boka om gjeterhundtrening etter "Scrimgeour-metoden". Enten du er nybegynner eller erfaren gjeterhundfører som har lyst til å lære nye metoder, vil denne boka føre deg et godt steg framover i gjeterhundarbeidets spennende og utfordrende verden.

Best.nr. 27920 Innb. 120 s.

Medlemspris kr 249,- (332,-)

+ porto kr 47,-

249,-

74,-

74,-

Schæferhund

Best.nr. 29176 Hft. 64 s.

Medlemspris kr 74,- (98,-)

+ porto kr 31,-

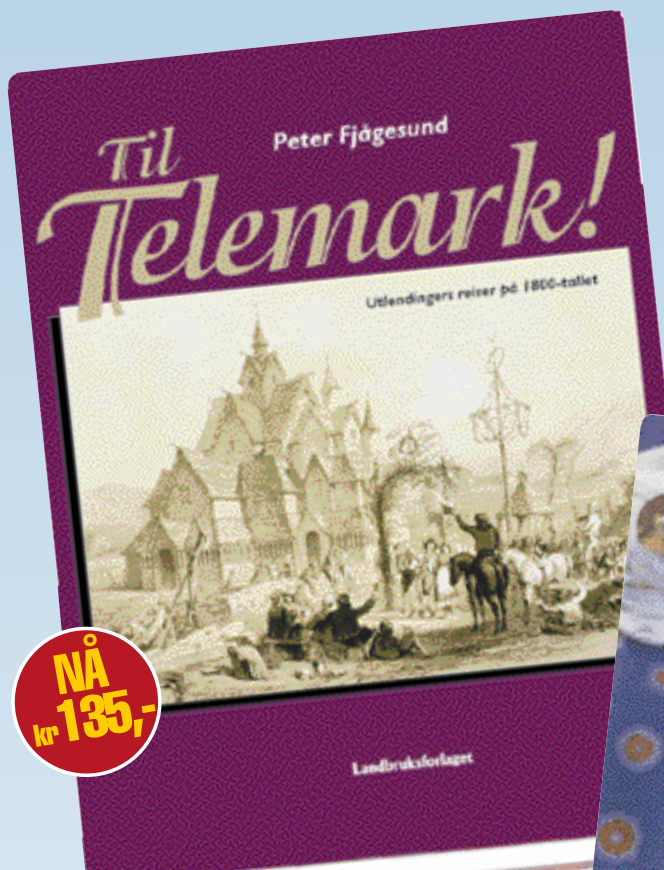
Border collie

Best.nr. 29168 Hft. 64 s.

Medlemspris kr 74,- (98,-)

+ porto kr 31,-

Tilbudsbøker

NÅ
kr 135,-

PETTER FJÅGESUND

Til Telemark

Utlendingers reiser på 1800-tallet

På 1800-tallet kom en jevnt økende strøm av utenlandske reisende til Telemark, og nærmere 200 av dem publiserte senere reisebeskrivelser, dikt, noveller og illustrasjoner. Dette materialet, som tidligere ikke har vært systematisert og oversatt, utgjør grunnlaget for denne boka. Her er fargerike og underholdende beskrivelser av overveldende naturopplevelser, forunderlige klesdrakter og merkelige skikker fra alle deler av «villige og halvsiviliserte Telemark». Rikt illustrert.

Best.nr. 26053 Innb. 168 s.

Tilbudspris NÅ kr 135,- (398,-)

+ porto kr 47,-

NÅ
kr 149,-

UNNI HAFSKJOLD

Våre friske krydderurter

Hver krydderurt har fått sitt kapittel som gir oss litt historie, tips om stell og dyrking, bruksområder og "husapotek". Fristende oppskrifter fra blant andre kjente norske kjøkkensjefer. En lekkert illustrert praktbok.

Best.nr. 21159 Innb. 216 s.

Tilbudspris kr 149,- (360,-)

+ porto kr. 47,-

NÅ
kr 125,-

JÄGGE SUNDQVIST

Spikke i tre

I denne praktboken viser Jägge Sundqvist deg hvordan du kan spikke nye og fantasirike gjenstander i tre. Boka har flotte illustrasjoner og fargebilder, og er en fornøyelse å bla i. De mange, artige gjenstandene som vises i boken vil være til stor inspirasjon for dem som har lyst til å prøve seg på egen hånd. Her får du vite om materialer, verktøy og teknikker. Lær blant annet å lage vandrestav, gardinstang, kniv, smørkniv, kakespade, knotter og håndtak, brødfjøl og krakk. Oversatt av Eivind Falk-Svensen.

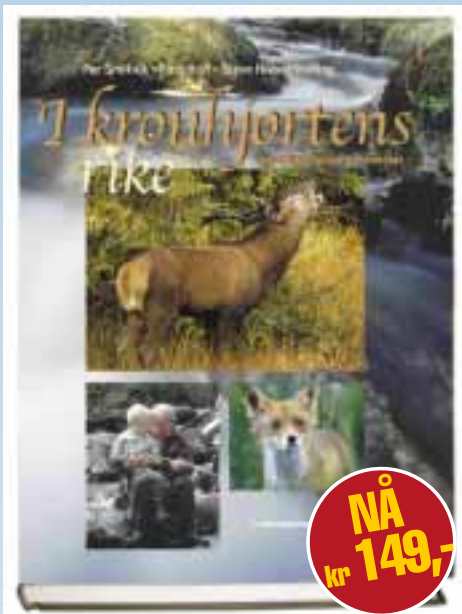
Best.nr. 27750 Innb. 90 s.

Tilbudspris NÅ kr 125,- (345,-)

+ porto kr 47,-

Kjøper du mer enn en bok vil portosatsen bli justert etter total vekt på bokpakken.

i februar

NÅ
kr 149,-

STEVE HALSETRØNNING, PER SNEKVIK OG FINN HOFF

I kronhjortens rike

En hyllest til norsk natur! En samling fortellinger om menneskers møte med dyr og fugler som har satt sitt preg. En skattkiste av opplevelser fra jakt, fiske og bruk av skog og mark. Her syder det av stemninger og sanseintrykk som vekker til live egne minner fra opplevelser i norsk natur.

Best.nr. 24948 Innb. 220 s.

Tilbudspris NÅ kr 149,- (396,-)

+ porto kr 47,-

NÅ
kr 99,-

TOM O. JOHANSENS
OG JAN-KÅRE ØIEN

Ja, vi elsker poteten

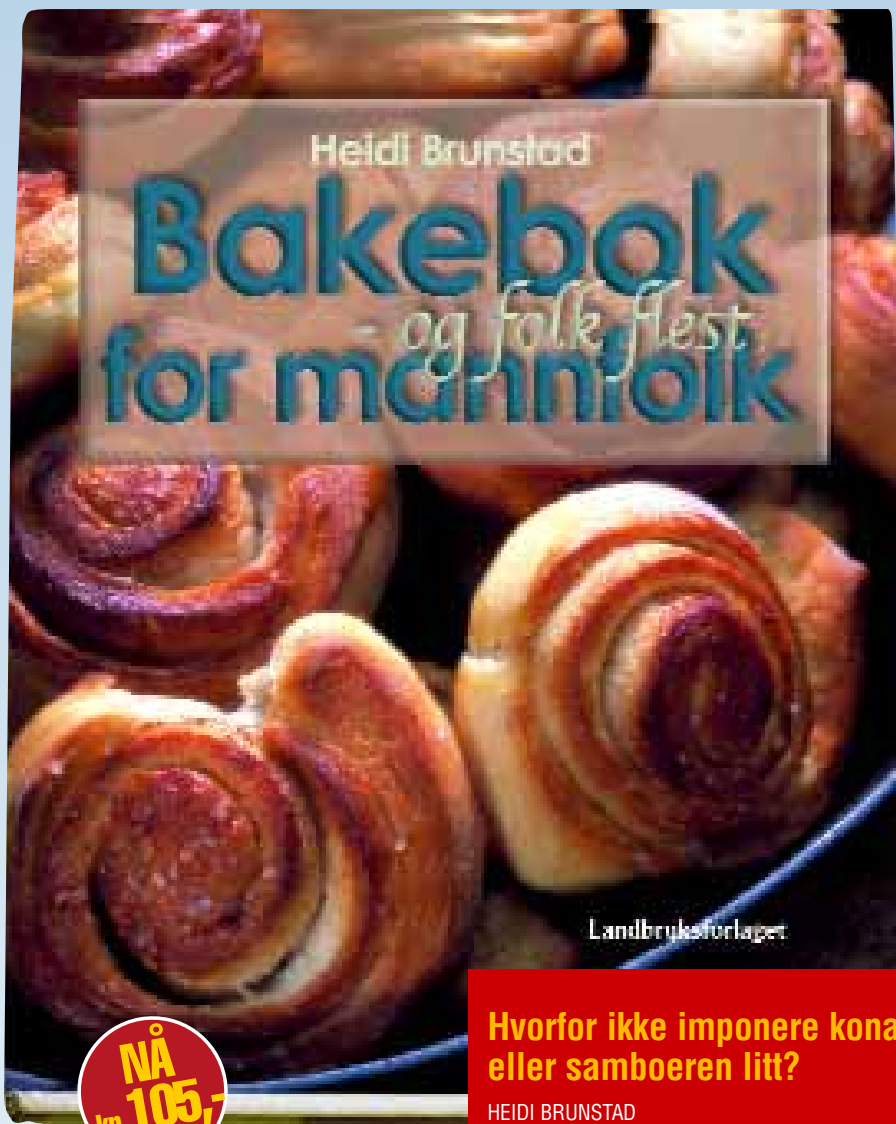
Håndbok for potetelskere

En fornøylig og underholdende bok om den typisk norske middags ingrediensen – poteten! Med Øiens humoristiske og frodige tegninger, og Johansens spissformulerte utsagn får leseren delta på en lattermild reise i potetens historie. Her får vi blant annet vite hvordan poteten ble innført i norsk kosthold, urpoteten, ulike potetredskaper og misbruk av poteten. Vet du hva potetparanoia er? Les boka!

Best.nr. 25537 Innb. 144 s.

Tilbudspris NÅ kr 99,- (249,-)

+ porto kr 47,-

NÅ
kr 105,-

Hvorfor ikke imponere kona eller samboeren litt?

HEIDI BRUNSTAD

Bakebok for mennfolk

– og folk flest

En fristende bakebok for menn som selv vil eller som blir inspirert til å utfolde seg på kjøkkenet. Du finner grundige og lekre oppskrifter på de beste brød og kaker, enten det er til fisketuren, til fotballkampen med gutta eller til barneselskapet.

Best.nr. 25383 Innb. 120 s.

Tilbudspris NÅ kr 105,- (366,-)

+ porto kr 47,-

NÅ
kr 65,-

EVA RÖNNBLOM

Barnas egen potteplantebok

For deg som har lyst til å dyrke potteplanter, vil du finne mange lettstelte og villige planter i denne boka. Hver plante presenteres med tegninger og enkle beskrivelser. En glimrende bok for både skole og hjem.

Best.nr. 26061 Innb. 45 s.

Tilbudspris NÅ kr 65,- (188,-)

+ porto kr 47,-

NY DVD! Saltvattenstorpeder

Bli med Leif Ståvmo, kjent svensk fluefiskeprofil/seks ganger verdensmester i casting og hans venner på en reise til Belize og lær mer om spennende saltvannsfiske. Klar blå himmel, turkisblått vann og tropiske omgivelser er rammen rundt denne filmen når Ståvmo guider deg gjennom møte med saltvannstorpedoer som *Bonefish*, *Permit* og *Tarpon*. Filmen er fylt med actionladet fiske med litt fisketips, tips om utstyr, fluer og reisemålet i seg selv.

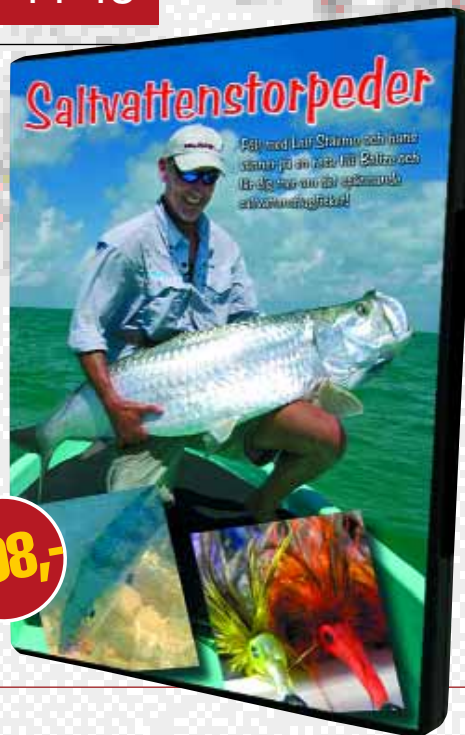
Best.nr. 100516 DVD

45 minutter + ekstramateriale ca. 40 minutter

Medlemspris kr 198,-

+ porto kr 31,-

NB! Kun svensk og engelsk tale

198,-

DVD fra siste medlemsblad!

BÅRD&LARS DVD PÅ FISKETUR

På denne tre timer lange DVD-platen får du høydepunktene fra de 21 programmene Bård Tufte Johansen og Lars Lenth har laget for NRK. I tillegg får du bonusspor med fiskeopplevelser, tullball og juks som aldri tidligere har vært vist. I filmen kan du bli med til steder som Montana, Florida, Bahamas, Tobago, New Zealand, Kola, Finnmark, Finland, Island og England for å nevne noen. Len deg tilbake og nyt den intense spenningen, de overfløidige kommentarene og en og annen storfiske.

Best.nr. 100514 DVD

3 timer + ekstramateriale

Medlemspris kr 189,- (199,-)

+ porto kr 31,-

189,-

Harejakt DVD Fra uttak til gryte

En spennende og bra laget amatørfilm som gir et meget godt innblikk i harejaktas mange høydepunkter og vendepunkter. Ole Chr. Fallan og Runar Høgfoss har her lykket å gjenscape drivet og stemningen en harejeger opplever underveis fra uttaket skjer. Filmen er lagt opp på en pedagogisk og interessant måte. Fredrik, som selv er for ung til å jakte, stiller en masse spørsmål til gamlekara. Du får også se hare-, hund- og skuddscener, flåing, stykking og tilberedning av hare av en mesterkokk.

Best.nr. 100515 DVD

55 minutter

Medlemspris kr 245,- (298,-)

+ porto kr 31,-

245,-

Mens vi venter på snøen i Sør-Norge!

Discovery + Altitude truger fra TUBBS

Få mer ut av skogs- og fjellturen ved bruk av moderne truger med gripeklør. Ta gjerne hele familien med på tur! Bruk staver for å øke balansen og få bedre fremdrift i bratte kneiker. Discovery er en god truge for generell bruk og passer for både nybegynnere og viderekomne. Altitude-trugen er TUBBS mest populære truge og passer for dem som krever litt mer av trugene og sine egne prestasjoner.

Best.nr. 200501 Discovery 21" (53 cm)	Best.nr. 200523 Discovery 25" (63 cm):	Best.nr. 200522 Discovery 30" (76 cm):	Best.nr. 200503 Altitude 30" (76 cm):
Personvekt: opp til 65 kilo	fra 60 kilo og opp	fra 70 kilo og opp	fra 70 kilo og opp
Veil.pris: kr 1.199,-	kr 1.399,-	kr 1.599,-	kr 2.699,-
Medlemspris: kr 898,-	kr 1.098,-	kr 1.398,-	kr 1.898

+ porto/eks. kr 98,-